

Bijlage 1 Projectaanpak Verbeteren Programmabegroting, indicatoren en benchmarks

Versie 3 februari 2016

1. Wat is de doelstelling?

De laatste jaren is de informatiewaarde van de programmabegroting op een flink aantal punten verbeterd. De raad wil deze graag nog verder verbeteren door middel van betere indicatoren en waar mogelijk en relevant het gebruik van benchmarks. Ook ziet de raad het detailniveau van financiële informatie graag verbeterd. Omdat het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op advies van de commissie Depla wordt gewijzigd, wordt over de inrichting van de begroting en de presentatie van financiële informatie een separate informatienota opgesteld (2015/515202).

Deze projectaanpak gaat met name in op het verbeteren van de indicatoren en benchmarks. Bij de Programmabegroting 2016-2020 die in november 2015 is vastgesteld heeft de gemeenteraad twee moties aangenomen die hierop betrekking hebben (zie motie 19 en 24 in bijlage 1). Het in deze notitie beschreven plan van aanpak (zie verder onder punt 3) heeft als doel zo goed mogelijk aan de wensen van de gemeenteraad tegemoet komen waardoor de raad de Programmabegroting 2017-2021 verbeterd vindt wat betreft de opgenomen indicatoren en benchmarks. Op punten waar indicatoren en benchmarks (nog) niet naar tevredenheid verbeterd kunnen worden dient voor de gemeenteraad inzichtelijk te zijn wat daarvoor de redenen zijn.

Met het voorgestelde plan van aanpak willen wij ook afdelingen de kans bieden om – op punten waar dat gewenst is - de kwaliteit van hun beleid verder te verbeteren door de meetbaarheid ervan te vergroten: van beleidsontwikkeling (met een goede nulmeting) via beleidsuitvoering tot beleidsevaluatie.

Ten slotte biedt het plan van aanpak ook de kans om de begroting weer meer in balans te krijgen op punten waar deze nu mogelijk 'teveel is ingedikt' (omwille van het principe van sturen op hoofdlijnen).

Bij dit traject van het verbeteren van indicatoren en benchmarks worden ook de indicatoren betrokken die opgesteld zijn door de VNG en voortkomen uit het BBV-vernieuwingstraject van de commissie Depla. De VNG stuurde het ministerie van BZK in december 2015 een (definitief) advies over een basisset van beleidsindicatoren (zie bijlage 2). Het is de bedoeling dat BZK de lijst uiteindelijk vast legt in een ministeriële regeling. Mogelijk volgen nog enkele aanpassingen in de lijst zoals die nu is samengesteld.

In het herziene BBV wordt voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting bij de programma's. Doel hiervan is om begrotingen inzichtelijker te maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk maken.

Behalve een basisset aan beleidsindicatoren – die verplicht dienen te worden opgenomen in de begroting – wordt ook een aantal facultatieve indicatoren gepresenteerd (zie bijlage 2). Het betreft hier vaak meer subjectieve indicatoren die informatie geven over een waardering, bijvoorbeeld de

waardering van inwoners over de algehele gemeentelijke dienstverlening. Hoewel geadviseerd wordt ook deze indicatoren op te nemen, is het aan gemeenten zelf of ze dat ook daadwerkelijk willen gezien de mogelijke inspanning die het kost om deze informatie te verkrijgen.

Indien het ministerie van BZK het advies van de VNG (voortgekomen uit de commissie Depla) overneemt, zal KING in het voorjaar van 2016 deze indicatorenset ontsluiten via een rapport op de website Waarstaatjegemeente.nl, zodat gemeenten met deze indicatoren kunnen werken vanaf de begrotingscyclus van 2017.

Vanuit de werkgroep Informatiewaarde is geopperd dat er naar aanleiding van de indicatoren van de commissie Depla en eigen ideeën van de gemeente mogelijk ook samengewerkt kan worden met andere gemeenten om gezamenlijk tot (nieuwe) benchmarks te komen. Bijvoorbeeld met gemeenten waar in het verleden al vaker mee is samengewerkt zoals Den Bosch en Amersfoort of gemeenten in de buurt zoals Haarlemmermeer en Amstelveen. Dit kan vooral ook zinvol zijn als het gaat om onderwerpen die door de commissie Depla nog niet (goed) zijn uitgewerkt, maar waarvoor geldt dat benchmarking wel een duidelijke meerwaarde zou hebben. Zoals bijvoorbeeld op het terrein van duurzaamheid.

2. Wat moet er gebeuren?

De programmabegroting moet worden verbeterd door de indicatoren te verbeteren en benchmarks toe te voegen. Hierbij spelen de wensen van de raad zoals die naar voren zijn gekomen in de moties 19 en 24 een centrale rol, aangevuld met de wensen zoals die naar voren komen tijdens een te houden werkconferentie (zie voor meer hierover punt 3). De wensen van de raad zullen in samenhang met de intrinsieke behoefte vanuit de beleidscyclus worden gezien. Vanzelfsprekend dient rekening gehouden te worden met het feit dat er beperkingen zijn aan de meetbaarheid van beleid. Simpelweg is niet alles te meten. Niet alleen vanwege kosten en capaciteit, maar ook omdat relaties tussen beleid en resultaten niet altijd eenduidig te leggen zijn en ook niet altijd (eenvoudig) te vergelijken zijn met andere gemeenten (zie voor meer hierover onder punt 6).

In de door de raad aangenomen moties 19 en 24 zijn de volgende wensen uiteen gezet:

- schrappen van zinloze indicatoren (die niet te beïnvloeden, nietszeggend of niet te controleren zijn);
- toevoegen van indicatoren die daadwerkelijk iets zeggen over effectiviteit en doelbereiking;
- waar mogelijk uitdrukken in percentages i.p.v. absolute getallen;
- met name aandacht voor de weinig inzichtelijke beleidsvelden;
- indicatoren waar mogelijk verbeteren met benchmarks;
- specifieke aandacht voor verbetermogelijkheden op onderwerpen waarop Haarlem relatief slecht scoort; en
- in overleg met VNG en het ministerie van BiZa bezien of voor meer onderwerpen benchmarks kunnen worden ontwikkeld.

N.B. We moeten niet alleen kijken naar wat de raad idealiter allemaal zou willen, maar ook naar wat wel/niet mogelijk is en wat dat gaat kosten in termen van capaciteit, kwaliteit en geld. Bijvoorbeeld:

- sluiten we aan bij wat er al is of gaan we nieuwe informatie organiseren?
- zijn de gegevens met een voldoende frequentie en tijdig voor het jaarverslag, of voor een volgend jaarverslag, op te leveren?
- is er een goede mix tussen objectieve en subjectieve indicatoren (zoals klanttevredenheid)?
- meten van gegevens is één, maar het analyseren ervan (informatie) kost veel meer inzet (kwantitatief en kwalitatief) van DIA en de beleidsmedewerkers.
- Benchmark gegevens ontleen aan wat beschikbaar is, o.a. 'waar staat je gemeente.nl', CBS en de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex.

3. Hoe we het aanpakken; verbeteren van de indicatoren in vier stappen

Al langere tijd geeft de raad aan dat zij de informatiewaarde van de begroting graag verbeterd zou zien door middel van betere indicatoren en waar mogelijk en relevant het gebruik van benchmarks. Het is echter niet duidelijk wat de precieze wensen van de raad in deze zijn, ook omdat verschillende raadsleden verschillende opvattingen hebben (meer of minder indicatoren, objectieve of subjectieve indicatoren, meer of minder historische en streefcijfers, etc.). Ook voor het college en de organisatie is het wenselijk dat de raad zich duidelijk uitspreekt welke indicatoren zij graag opgenomen wil zien. Daarom wordt voorgesteld om de raad een actieve rol te geven bij de verbetering van de indicatoren en benchmarking.

Voorbeelden van vragen waarover de gemeenteraad zich kan uitspreken:

- wat vindt men goed aan de begroting en wat kan beter (breed: zowel lay-out, opzet, inhoud etc.)?
- welke indicatoren zijn goed en welke niet en waarom?
- alternatieven voor indicatoren benoemen
- schrappen van indicatoren
- welke gegevens wil de raad per indicator (op papier en/of digitaal):
  - historische gegevens en zo ja over welke jaren?
  - over welke jaren streefwaarden?
  - cijfers ook in een grafiek weergeven?
  - absolute cijfers en/of percentages?
  - tekstuele toelichting per indicator? analyse?
- bepalen welke indicatoren de raad wil meenemen in benchmarkanalyse
- nagaan voor welke onderwerpen de raad aan wil sluiten bij landelijke nieuwe benchmarks, voor zover daar keuzevrijheid in is.

Het idee is om een werkconferentie te organiseren voor de raad en betrokkenen uit de organisatie. In deze werkconferentie zal zowel ruimte zijn voor voorlichting aan de raad als voor actieve participatie vanuit de raad. De voorlichting zal gaan over de indicatoren van de commissie Depla, over de zinvolheid van monitoring en resultaatmeting, maar ook over de beperkingen ervan en over het feit dat niet alle informatie die beschikbaar is over de uitvoering en evaluatie van beleid ook een plek heeft of zou moeten hebben in de begroting (het idee van een 'informatiepiramide' met een deel van de informatie in P&C documenten). Het doel van actieve participatie vanuit de raad is om –

aanhakend bij de in moties 19 en 24 genoemde punten - een meer gedetailleerd overzicht te krijgen van welke huidige indicatoren de raad goed vindt en welke slecht, en waarom ze dat vindt. En wat voor type informatie de raad in de begroting het liefste ziet en waarom; en – als het gaat om benchmarken - in welke mate de indicatoren van de commissie Depla in deze behoefte kunnen voorzien. De organisatie gaat vervolgens aan de slag met de input uit de werkconferentie en maakt op basis hiervan, en op basis van haar eigen informatiebehoefte vanuit de beleidscyclus en de eventuele leemtes hierin, een voorstel met indicatoren dat ter bespreking en discussie voorligt in de commissies van de raad.

Gezien de centrale rol die de werkgroep informatiewaarde de afgelopen bestuursperiodes heeft gespeeld bij het verbeteren van de inhoud van de begroting is de werkgroep inmiddels op hoofdlijnen geïnformeerd over de voorgestelde aanpak. Hun opmerkingen zijn reeds verwerkt in voorliggende notitie. Tijdens het project zullen de werkgroepleden nog een paar maal (schriftelijk) geraadpleegd worden voor feedback.

Stap 1: Werkconferentie voor de raad

Tijdens de werkconferentie wordt per cluster of programma een werksessie georganiseerd waarin zowel (schaduw)raadsleden alsook de meest betrokkenen uit de ambtelijke organisatie vertegenwoordigd zijn. Er wordt van uitgegaan dat de werkconferentie ongeveer 2 uur zal duren. Er wordt een overzicht gepresenteerd waarin ruimte is voor: a) de huidige indicatoren b) de verplichte indicatoren (commissie Depla), c) indicatoren die o.b.v. beschikbare info zouden kunnen worden gepresenteerd, d) indicatoren die wel zinvol zijn, maar waarvoor extra inzet moet worden gepleegd om ze te verkrijgen (uren/euro's) en: e) indicatoren vanuit de beleidsbehoefte (wensen vanuit de organisatie voor nieuwe indicatoren; mogelijk overlappend met de categorieën b, c en d). Het is de bedoeling dat de raadsleden reageren op het overzicht. Welke indicatoren vinden zij goed, welke slecht en waarom? En welke indicatoren ontbreken nog?

De werkconferentie wordt bij voorkeur raadsbreed gehouden aan verschillende tafels (per cluster of programma een aparte tafel).

Hoewel de nadruk tijdens de werkconferentie zal liggen op de actieve participatie van raadsleden zal tijdens de werkconferentie ook aandacht zijn voor informatieoverdracht aan de raad over het belang van de meetbaarheid en monitoring van beleid, maar ook over de beperkingen hiervan en over de 'zin en onzin' van indicatoren. Ook zal kort ingegaan worden op de (verplichte) indicatorenset van de commissie Depla.

Een belangrijk punt om het resultaat van de werkconferentie zo groot mogelijk te laten zijn is een goede voorbereiding daarvan door raadsleden. De verwachting is dat een raadslid voor een goede voorbereiding een halve dag nodig zal hebben. Wat daarbij kan helpen is het vooraf en tijdig toezenden van 1 of 2 A4 over resultaatmeting en monitoring, de zin ervan maar ook de beperkingen ervan (en ook wat zijn nu precies doelen en wat prestaties, wat zijn effectindicatoren en wat prestatie indicatoren; evt. ook een paar concrete voorbeelden toevoegen evenals de lijst van verplichte indicatoren van de commissie Depla). Ook het vooraf en tijdig toezenden van een lijstje met concrete vragen voor de raadsleden wat betreft hun verwachte input op de raadsconferentie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het eindresultaat. Tot slot kan overwogen worden om een

inloop op een maandag te organiseren voor raadsleden (waar men vragen kan stellen en uitleg kan vragen over 'het huiswerk' voor de werkconferentie).

Niet alleen voor de raadsleden maar ook voor de betrokken ambtenaren is het belangrijk dat zij goed voorbereid naar de werkconferentie komen. Daarom zullen zij dezelfde informatie als de raadsleden tijdig ontvangen. Tevens is het de bedoeling om voor de programmacoördinatoren en hoofdauteurs van de programmateksten een korte bijeenkomst te organiseren waarin mede aan de hand van een aantal concrete casussen nog eens expliciet ingegaan wordt op het onderscheid tussen doelen en prestaties en de daarbij passende indicatoren en waarin ruimte is voor vragen.

Een ander belangrijk punt dat een rol speelt bij het resultaat van de werkconferentie is de opkomst van raadsleden. Vanzelfsprekend willen wij dat deze zo hoog mogelijk is. Vroegtijdig en via diverse kanalen met de raad communiceren over het project en het belang van de aanwezigheid van de raad hierbij, kan helpen de opkomst zo hoog mogelijk te laten zijn. Ook belangrijk is het kiezen van een goed tijdstip waarop zo veel mogelijk raadsleden aanwezig kunnen zijn en het mogelijk persoonlijk benaderen van raadsleden om hen te stimuleren aanwezig te zijn. De griffie zal een centrale rol spelen als het gaat om het stimuleren van de opkomst.

Nog nagegaan zal worden of een externe spreker die ingaat op het belang van monitoring en goede indicatoren en de beperkingen daaraan een zinvolle meerwaarde kan betekenen voor de werkconferentie. Vooral voor de onafhankelijke rol van een extern spreker valt wat te zeggen. Vanuit de werkgroep Informatiewaarde is echter benadrukt dat de voorkeur uitgaat naar voorlichting en toelichting vanuit de ambtelijke organisatie zelf.

Stap 2: Uitwerking en nader onderzoek door de ambtelijke organisatie

Ambtelijk worden de wensen van de raad vervolgens getoetst op SMART-gehalte (Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch en Tijdgebonden). Belangrijke aspecten hierbij zijn of de gegevens reeds verzameld worden, hoeveel tijd en moeite het kost ze te bewerken en hoeveel kosten en inzet er gemoeid zijn met eventueel nieuw te verzamelen gegevens. Niet alles zal kunnen, het zal ook een kwestie zijn van keuzes maken. Het nog eens grondig stilstaan bij het verbeteren van indicatoren en benchmarks biedt ook de organisatie de kans om ook haar eigen informatiebehoefte nog eens goed tegen het licht te houden en haar eigen informatievoorziening waar wenselijk te verbeteren. Bij stap twee zal ook aandacht uitgaan naar de vraag welke informatie het beste in documenten uit de planning en control cyclus past en welke informatie elders een meer passende plek heeft. De ambtelijke organisatie maakt per cluster of programma een voorstel van indicatoren waarin de wensen van de raad zo goed mogelijk mee zijn genomen, maar tegelijk rekening houdend met de haalbaarheid en wenselijkheid hiervan. Voor zover relevant worden door de organisatie ook alternatieven aangedragen indien de wensen van de raad lastig in te willigen zijn.

Stap 3: Bespreking ambtelijk voorstel van indicatoren in de commissies

Het door de ambtelijke organisatie gemaakte voorstel van indicatoren (gebaseerd op de input van de raad tijdens de werkconferentie) wordt in een nota voor alle commissies aan de raad voorgelegd. Raadsleden kunnen tijdens de commissies hun mening geven over het voorstel aan indicatoren. Indien relevant kunnen zij keuzes maken tussen bepaalde indicatoren en nog suggesties indienen

voor verbeteringen, wijzigingen en toevoegingen. Bijvoorbeeld het weergeven van indicatoren in absolute aantallen en/of percentages.

Resultaat van de bespreking in de commissies is per cluster/programma een duidelijk overzicht van de gewenste indicatoren (oud en nieuw). Tijdens de commissievergaderingen zal extra aandacht uitgaan naar het bewaken van de volgende punten (de griffie speelt daarbij een centrale rol):

- 1) Goed voorzitterschap ('voorzitters van de commissies moeten met een goed en werkbaar resultaat de deur uit'; briefing van voorzitters kan daarbij helpen);
- 2) Een zelfde eindniveau (kwaliteitsniveau) per commissie; en
- 3) Het voorkomen van versnippering; het einddoel is immers een (commissie overkoepelende) raadsbreed gedragen set van indicatoren.

Stap 4: Bestuurlijk traject

De resultaten van de bespreking in de commissies worden vastgelegd in een informatienota over de nieuwe opzet van indicatoren. Indien nodig en wenselijk (vanwege kosten/capaciteit/al dan niet tijdig beschikbaar zijn van gegevens etc.) zal hierin een prioritering en fasering voorgesteld worden wat betreft de implementatie. De nieuwe indicatoren worden – indien wenselijk en relevant - verdeeld over twee jaar (de resterende zittingstijd van de huidige raad) opgenomen in de programmabegrotingen van 2017 en 2018. Uiteraard blijven indicatoren altijd in ontwikkeling en worden jaarlijks opnieuw geëvalueerd en aangescherpt waar nodig. De raad gaat impliciet akkoord met de nieuwe indicatoren door vaststelling van de Programmabegroting 2017-2021.

4. Planning

Vooralsnog gaan we uit van de volgende globale planning:

januari:	- inhoudelijke oriëntatie - polsen werkgroep informatiewaarde, indieners van de moties en (secre.) RKC - ambtelijke afstemming - bij de rondgang langs programmacoördinatoren voor het Jaarverslag 2015 wordt expliciet aandacht besteed aan het onderhavige plan van aanpak - plannen data voor de werkconferentie en commissiebijeenkomsten - informatienota van B en W
februari:	- bespreken informatienota door commissie Bestuur - opstellen inhoudelijk programma voor werkconferentie - polsen werkgroep informatiewaarde, indiener van de moties en (secre.) RKC over programma
feb./maart:	- bijeenkomst voor programmacoördinatoren en hoofdauteurs van programma's over resultaatmeting en monitoring, het onderscheid tussen doelen en prestaties, en 'goede' effect en prestatie indicatoren
24 maart:	- werkconferentie (= stap 1)
april:	- uitwerking en nader onderzoek door de ambtelijke organisatie (= stap 2) - opstellen informatienota voor de commissievergaderingen

- polsen werkgroep informatiewaarde, indieners van de moties en (secre.) RKC over inhoud informatienota
  - ambtelijk voorstel ter bespreking / check naar directie, DT en college
  - evt. aanpassingen op basis van bespreking directie/DT en college door de ambtelijke organisatie
- 19 mei: - bespreking ambtelijk voorstel van nieuwe indicatoren in de commissies via informatienota (=stap 3)
- juni: - bestuurlijke besluitvorming door B&W en vastleggen resultaten in informatienota
- 23 juni: - aangepaste informatienota in commissie Bestuur
- juni e.v.: - indicatoren worden opgenomen in programmateksten voor Programmabegroting 2017-2021

5. Organisatie en betrokkenen

- Aansturing: Concerncontroller (opdrachtgever en aansturing op hoofdlijnen), medewerker Concerncontrol (projectleiding en algemene coördinatie; 8 uur per week) en STZ (coördinator programma's Stadszaken; 1 uur per week).
- Externe advisering: januari gemiddeld 4 uur per week, februari tot en met juni gemiddeld 8 uur p.w.
- Vorbereiding en organisatie: medewerker Concerncontrol en trainee ieder januari gemiddeld 4 uur per week, februari tot en met juni gemiddeld 8 uur p.w.
- Inhoudelijke voorbereiding: DIA (8 u.p.w.), programmacoördinatoren en schrijvers uit de clusters Sociaal, Fysiek en Burger en Bestuur:
- SZW/STZ/DVV/GOB/CC
- De voorbereiding en uitwerking van de werkconferentie en commissies zal enkele uren per week per persoon kosten voor overleg en inhoudelijke afstemming.
- N.B de secretaris van de RKC denkt vanaf de zijlijn kritisch mee bij het proces
- Praktische ondersteuning bij voorbereiding raadsconferentie en commissies:
- Griffie
- Genodigden werkconferentie:
- alle (schaduw)raadsleden
  - alle programmacoördinatoren (samen met de belangrijkste auteurs)
  - afdelingshoofd DIA
  - een afvaardiging van bedrijfsvoeringsmanagers en controllers
  - evt. een afvaardiging uit het college en uit de directie

N.b. het is belangrijk om bij de werkconferentie oog te houden voor een goede balans tussen raadsleden en ambtelijk aanwezigen.

6. Algemene kanttekening

Het is goed dat we ons beseffen dat het opstellen van 'de ideale set' van indicatoren welhaast een mission impossible is. Het is nu eenmaal een erg lastig en complex proces, en de meningen over wat nu goede indicatoren zijn lopen vaak ook erg uiteen en ook kostentechnisch is niet alles te meten. Daarbij zijn indicatoren altijd in ontwikkeling. Jaarlijks worden doelen, prestaties en indicatoren tegen het licht gehouden en bezien waar deze verbeterd kunnen worden.

In het sociaal domein is men al een paar decennia bezig naar het zoeken van 'de ultieme indicatoren'. Daarbij geldt dat de relatie tussen beleid en prestaties van de gemeente enerzijds en de resultaten en maatschappelijke effecten anderzijds niet altijd (eenvoudig) te leggen is. Vaak spelen meerdere factoren en actoren hierbij een rol. Ter illustratie. Hoe weet je bijvoorbeeld wanneer het aantal eenzame Haarlemmers daalt dat dit te danken is aan de inzet van de gemeente Haarlem? En kun je stellen dat wanneer het aantal eenzame Haarlemmers gelijk blijft het beleid niet succesvol is geweest (misschien was het aantal zonder beleid nog wel gestegen)? Dat neemt niet weg dat indicatoren die onderwerpen in beeld brengen die slechts beperkt door gemeentelijke beleid te beïnvloeden zijn per definitie weggelaten moeten worden. Het kan een keuze zijn om deze toch op te nemen omdat zij een belangrijk inzicht geven in de lokale context of in de omvang van een probleem.

Tot slot geldt dat het niet altijd eenvoudig is om benchmarkgegevens goed te interpreteren gezien de verschillen in lokale context en kenmerken tussen gemeenten.

Desalniettemin loont het zeker de moeite om voor Haarlem nog een verbeterslag te maken; al was het alleen al omdat de weg hier naartoe - nog eens bewust en wat langer met elkaar stilstaan bij de meetbaarheid van de resultaten van het Haarlemse gemeentelijk beleid - op zichzelf al een grote meerwaarde heeft; maar natuurlijk ook omdat de volgende begroting als gevolg hiervan zeker weer op een (flink) aantal punten verbeterd zal zijn.

Bijlage 1: Moties 19 en 24

ChristenUnie

OPHaarlem
Ouderen Partij Haarlem

Motie Strevenswaardig Inzicht door Indicatoren

De gemeenteraad van Haarlem in vergadering bijeen, donderdag 12 november 2015, in bespreking over de begroting 2016-2020,

overwegende dat

- recent bij de behandeling van de uitwerking van de aangenomen motie 'Bestrijdt de Eenzaamheid', veel reacties in de cde tot strekking hadden, dat e.e.a. niet 'smart' geformuleerd is (ondanks aangenomen motie 'Smart begroten') en relevante indicatoren en streefwaarden ontbreken,
- op tal van andere terreinen in de P&C-cyclus, ondanks de eerder aangenomen motie ("Cijfers die ons ook echt wat zeggen") hierover, nog altijd veel wezenlijke indicatoren en streefwaarden ontbreken, zoals ook blijkt uit de vele raadsvragen n.a.v. deze begroting,
- streefwaarden regelmatig in de loop van de jaren worden bijgesteld, indien deze in praktijk niet blijken te worden gehaald,
- dit sterk lijkt op het toeschrijven naar de kennelijke onmacht eerder voorgenomen ambities waar te maken en de controlerende rol van de raad hiermee wordt bemoeilijkt dan wel gemanipuleerd,

draagt het college op

- zinloze (niet te beïnvloeden / nietszeggende of niet te controleren indicatoren uit de P&C-cyclus te schrappen,
- meer indicatoren en streefwaarden op te nemen die daadwerkelijk iets zeggen over de kennelijke effectiviteit van beleid en het concreet behalen van gestelde doelen,
- e.e.a. waar mogelijk uit te drukken in percentages van het totaal, i.p.v. in absolute aantallen,
- dit bij uitstek te laten gelden voor de nu kennelijk – gelet op de raadsvragen - te weinig inzichtelijke beleidsvelden:
  - bestrijding eenzaamheid
  - duurzaamheid (percentage uitstoot CO2 van het totaal)
  - verkeer (streefwaarden uitgesplitst naar modaliteit, dus: auto, fiets, ov)
  - parkeren (uitgesplitst naar diverse parkeermogelijkheden zoals straat- en garageparkeren)
  - armoede - / minimabeleid (voorbeeld: niet enkel het aantal houders Haarlempas)
  - schuldbemiddeling / -dienstverlening
  - WMO-voorzieningen (aantal lopende indicaties zegt immers niets)
  - voorraad sociale huurwoningen (inclusief aantallen onder en boven aftoppingsgrens en doorstroming, wachttijden, etc.)
  - beschermd wonen
  - daklozen

en gaat over tot de orde van de dag.

[Handwritten signatures: Oor Haarlem, ChristenUnie]

MOTIE Benchmark prestaties van de gemeente

De gemeenteraad van Haarlem in vergadering bijeen op 9 november 2015,

Overwegende dat:

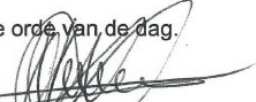
- In de begroting prestaties van de gemeente sporadisch worden vergeleken met andere gemeenten;
- Prestatieindicatoren in begroting en jaarverslag meer waarde krijgen als ze worden afgezet tegen prestaties van andere gemeenten (zowel ten opzichte van alle gemeenten als ten opzichte van gemeenten met een even grote omvang of een vergelijkbare stedelijkheidsklasse);
- Veel informatie over prestaties van gemeenten openbaar is maar het voor raadsleden lastig is hier snel een bruikbaar inzicht te hebben omdat de informatie verspreid is over vele bronnen;
- Benchmarks zoals de gemeentelijke duurzaamheidsindex (www.gdindex.nl) inzicht kunnen geven in thema's waar Haarlem beter in kan presteren en handvaten kunnen geven voor mogelijke aanscherping van streefwaarden;
- Er ook beleidsvelden zijn waar prestaties van gemeenten nog slecht vergelijkbaar zijn doordat gemeenten prestaties totaal verschillend meten;

Verzoekt het college:

- Vanaf de volgende programmabegroting waar mogelijk indicatoren te verrijken met een benchmark en specifiek stil te staan bij acties gericht op die onderwerpen waar Haarlem relatief het slechtst scoort in vergelijking met andere gemeenten / andere grote steden;
- In overleg te gaan met de VNG en het ministerie van binnenlandse zaken om te bezien of voor meer onderwerpen benchmarks kunnen worden ontwikkeld;

en gaat over tot de orde van de dag.

Frank Visser
ChristenUnie

Frans Smit
OPHaarlem

Sjaak Vrugt
Actiepartij

Bijlage 2: Commissie Depla; basisset beleidindicatoren

De VNG heeft in december 2015 een definitief advies over de basisset beleidsindicatoren toegestuurd aan het ministerie van BZK als reactie op de voorgenomen wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De geadviseerde indicatorenset, inclusief een toelichting is te vinden via onderstaande link.

<https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/accountantscontrole-begroting-verantwoording/nieuws/herziene-begroting-verantwoording-vng-advies-indicatoren>

	Beleidsveld	Naam Indicator	Eenheid	Beschikbaarheid
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Basisset ⁱ
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Facultatief ⁱⁱ
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten per inwoner	
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	Basisset ⁱⁱⁱ
6.	0. Bestuur en ondersteuning	Vertrouwen in de manier waarop gemeente wordt bestuurd	%	Facultatief
7.	0. Bestuur en ondersteuning	Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	
8.	0. Bestuur en ondersteuning	Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening	Score 1-10	
9.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Basisset
10.	1. Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	
11.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	
12.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	
13.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	
14.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	
15.	1. Veiligheid	Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt	%	Facultatief
16.	1. Veiligheid	Mate van overlast van buurtbewoners	% dat in enige mate te maken heeft met overlast (heel veel, veel, soms)	
17.	2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	Basisset ^{iv}
18.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	
19.	2. Verkeer en vervoer	Waardering bereikbaarheid bedrijfslocatie voor bevoorrading	Score 1-10	Facultatief
20.	3. Economie	Functiemenging	%	Basisset

21.	3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Basisset
22.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	
23.	3. Economie	Waardering vestigingsklimaat gemeente (score 1-10)	Score 1-10	Facultatief
24.	3. Economie	Waardering ondernemingsklimaat gemeente (score 1-10)	Score 1-10	
25.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Basisset
26.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	
27.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	
28.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	Basisset
29.	5. Sport, cultuur en recreatie	Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden	%	Facultatief
30.	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	Basisset
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	
32.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	
33.	6. Sociaal domein	Melding kindermishandeling	%	
34.	6. Sociaal domein	Netto Participatiegraad	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	
35.	6. Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	
36.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	
37.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners ^v	
38.	6. Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 10.000 inwoners ^v	
39.	6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	% ^v	
40.	6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	% ^v	
41.	6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	% ^v	
42.	6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners ^v	Basisset ^{vi}
43.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	Basisset
44.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	
45.	7. Volksgezondheid en milieu	Waardering algehele persoonlijke gezondheid	Score 1-10	Facultatief
46.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	Basisset
47.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	
48.	8. Vhrosv	Demografische druk	%	
49.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	
50.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	

ⁱ Deze informatie wordt landelijk geregistreerd, maar KING is nog in onderhandeling met de bronhouder over de ontsluiting daarvan.

ⁱⁱ Deze informatie is niet via een landelijk beschikbare bron ontsloten, maar dit is wel informatie waar de meeste gemeenten over beschikken (o.a. door deelname aan Vensters voor Bedrijfsvoering of omdat deze gegevens door gemeenten worden bijgehouden).

ⁱⁱⁱ Door de wijzigingen in het BBV worden gemeenten verplicht om 'overhead' in de begroting op te nemen. Omdat het (begrote) percentage overhead voorlopig niet via een landelijke bron beschikbaar is dienen gemeenten deze informatie zelf over te nemen uit de eigen begroting.

^{iv} Via een rekenmodel worden incidenten toegekend aan de specifieke gemeente waar het incident heeft plaatsgevonden. Bij hele kleine gemeenten kent de bronhouder cijfers niet aan een specifieke gemeente toe vanuit privacy redenen.

^v De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein.

^{vi} De beschikbaarheid van deze indicator hangt af van deelname aan de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein.